

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1784/2019
22.01.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради накнаде за експроприсано земљиште, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 5216/18 од 10.01.2019. године, у седници одржаној 22.01.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 5216/18 од 10.01.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 187/2017 од 18.10.2018. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати 6.836.285,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, на име накнаде за фактички експроприсану непокретност парцелу бр. .. к.о. ... уписану у лист непокретности број .. к.о. ..., која у природи представља Улицу ... у Ставом другим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 406.607,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 5216/18 од 10.01.2019. године, ставом првим изреке жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, 72/11, 55/14 и 87/18), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по

службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је према препису листа непокретности бр. .. к.о. ... уписан као власник непокретности – парцеле бр. .., воћњак прве класе, пољопривредно земљиште површине 1101 м². Парцела је настала препарцелацијом некадашње парцеле бр. .. к.о. ..., као и парцеле од броја .. до броја .., које су у зкњ. улошку бр. .. биле уписане као воћњак у власништву тужиоца. Тужилац је отуђио неке од новонасталих парцела, док парцелу .. није прометовао. Према Плану генералне регулације насељеног места ... („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 27/15) парцела бр. .. представља јавно грађевинско земљиште, парцелу издвојену за јавну саобраћајну површину, регулацију улице Парцела представља део улице ... у насељу ... и на њој није предвиђена изградња објеката. У природи, парцела је приведена намени за саобраћајну јавну површину – улицу и представља у целости део улице ... у Укупна површина парцеле је 1101 м². Улица је асфалтирана и инфраструктурно опремљена уличним водним, електроенергетским и гасним инсталацијама и мрежом електронских комуникација и користи се као јавна површина – пут. Према налазу и мишљењу вештака тржишна вредност спорног земљишта износи 52,62 евра по м², односно 6.242,83 динара по м² на дан 05.10.2018. године, а према обавештењу Пореске управе Филијале Нови Сад II тржишна вредност парцеле је 43,36 евра по м² или 5.172,43 динара по м², односно 23.10.2017. године. Управни поступак експропријације за предметну парцелу није вођен, није донета одлука о одузимању земљишта, нити о одређивању накнаде за одузето земљиште и тужиоцу није исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права обавезали туженог да тужиоцу исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта.

Наиме, одредбом члана 58. Устава Републике Србије између осталог прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2).

Из наведене уставне одредбе произилази да дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014) који је био снази у време усвајања Плана генералне регулације насељеног места ... („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 27/15), прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др). Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11, 88/2013, 105/2014) прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу

свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази итд.), а ставом 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као катастарска парцела бр. .. КО ..., на којој је тужилац власник, урбанистичким планом је предвиђено за јавну и саобраћајну површину, и планирано је за регулацију улице ... у насељу У ситуацији када земљиште планским актом јединице локалне самоуправе буде одређено за улицу, то земљиште од тог момента по сили закона постаје средство у јавној својини. Стога је тужени имао обавезу да земљиште које је постало средство у јавној својини експроприше од тужиоца, ради његовог привођења намени предвиђеној урбанистичким планом и да за исто исплати одговарајућу накнаду.

Предметно земљиште је фактички приведено намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 12. Закона о јавним путевима). На тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа. Сагласно наведеном, када је земљиште приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужилац као власник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Стога су правилно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев и обавезали туженог да исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта, коју су утврдили према тржишној вредности ове парцеле на дан 05.10.2018. године од 6.242,83 динара по 1м², према а према налазу и мишљењу вештака, те је наканда за 1101 м² кат.парц. бр. .. КО ... укупно 6.836.285,00 динара коју је тужени обавезан да плати тужиоцу са припадајућом законском затезном каматом, ближе наведено у изреци пресуде.

Пошто је несумњиво утврђено да се катастарска парцела .. КО ... користи као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. Због тога наводи ревизије да тужени ни једном правном или фактичком радњом није депоседирао тужиоца, и да је спорно земљиште одређено за јавну - саобраћајну површину планским актом који је донет после формирања и изградње улице, и тако прихваћено затечено стање како би се омогућила легализација бесправно изграђених објеката, немају утицаја на правилност побијане пресуде. Неосновани су и ревизијски наводи да судови нису водили рачуна о одредби члана 122. Закона о облигационим односима, с обзиром да тужилац није уз захтев за исплату новчане накнаде поставио и захтев за утврђење права јавне својине у корист туженог. Наиме, није постојала сметња да тужени у овој парници поднесе противтужбу са захтевом за утврђење права јавне својине, а то и иначе може учинити у свако доба у посебном поступку.

Имајући изложено у виду, нижестепени судови су правилном применом материјалог права – одредбе члана 42. Закона о експропријацији, досудили накнаду за фактички одузето земљиште у висини његове тржишне вредности.

Наводима ревизије туђженог неосновано се побијају нижестепене пресуде због погрешне примене материјалног права. На утврђено чињенично стање правилно је примењено материјално право, а одлуке судова су свеобухватно образложене детаљним и ваљаним разлозима које у свему прихвата ревизијски суд.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у првом ставу изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић